



Kohtulahendite kogumik

KOHTUJURISTI ETTEPANEK
ATHANASIOS RANTOS
esitatud 9. septembril 2021¹

Kohtuasi C-238/20

SIA „Sātiņi-S“

versus

Dabas aizsardzības pārvalde

(eelotsusetaotlus, mille on esitanud Augstākā tiesa (Lāti kõrgeim kohus))

Eelotsusetaotlus – Riigiabi – Mõiste „eelis“ – Natura 2000 alal kaitstava loodusliku linnustiku poolt vesiviljelusele tekitatud kahju hüvitamine – Määrus (EL) nr 717/2014 – Vähese tähtsusega abi eeskirjad – Euroopa Liidu põhiõiguste harta – Artikkel 17 – Omandiõigus

Sissejuhatus

1. Eelotsusetaotlus on esitatud Lāti ettevõtja SIA Sātiņi-S ja Dabas aizsardzības pārvalde (Lāti keskkonnakaitseamet) vahelises vaidluses.

2. Taotlus puudutab Euroopa Liidu põhiõiguste harta (edaspidi „harta“) artikli 17 lõike 1, ELTL artiklite 107 ja 108 ning määruse (EL) nr 717/2014² artikli 3 lõike 2 tõlgendamist ning on seotud küsimusega, kas Natura 2000 alal kaitstava loodusliku linnustiku poolt vesiviljelusele tekitatud kahju eest direktiivi 2009/147/EÜ³ alusel makstavad summad võivad ühelt poolt olla väiksemad tekkinud kahjust ning teiselt poolt olla käsitatavad riigiabina, ning kui jah, siis kas need kuuluvad määruse nr 717/2014 kohaldamisalasse.

¹ Algsel: prantsuse.

² Komisjoni 27. juuni 2014. aasta määrus, milles käsitletakse Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklite 107 ja 108 kohaldamist vähese tähtsusega abi suhtes kalandus- ja vesiviljelussektoris (ELT 2014, L 190, lk 45; edaspidi „määrus nr 717/2014“).

³ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 30. novembri 2009. aasta direktiiv loodusliku linnustiku kaitse kohta (ELT 2010, L 20, lk 7; edaspidi „linnudirektiiv“).

I. Õiguslik raamistik

A. Liidu õigus

1. Harta

3. Harta artikli 17 „Õigus omandile“ lõikes 1 on sätestatud:

„Igaühel on õigus vallata, kasutada, käsutada ja pärandada oma seaduslikul teel saadud omandit. Kellelki ei tohi tema omandit ära võtta muidu kui üldistes huvides ja seaduses ettenähtud juhtudel ja tingimustel ning õigeaegse ja õiglase hüvituse eest. Omandi kasutamist võib reguleerida seadusega niivõrd, kui see on vajalik üldistes huvides.“

4. Harta artikkel 51 „Reguleerimisala“ on sõnastatud järgmiselt:

„1. Harta sätted on subsidiaarsuse põhimõtet arvesse võttes ette nähtud liidu institutsioonidele, organitele ja asutustele ning liikmesriikidele üksnes liidu õiguse kohaldamise korral. Seepärast austavad nad õigusi, järgivad põhimõtteid ning edendavad nende kohaldamist oma asjaomase pädevuse kohaselt, võttes arvesse liidule aluslepingute muudes osades antud volituste piire.

2. Harta ei laienda liidu õiguse reguleerimisala kaugemale senisest pädevusest, ei lisa liidule uusi pädevusvaldkondi ja ülesandeid ega muuda aluslepingute teistes osades määratletud pädevust ja ülesandeid.“

2. Elupaikade direktiiv

5. Direktiivi 92/43/EMÜ⁴ artikli 6 lõikes 2 on sätestatud:

„Liikmesriigid võtavad vajalikke meetmeid, et vältida erikaitsealadel looduslike elupaikade ja liikide elupaikade halvenemist ning selliste liikide häirimist, mille kaitseks alad on määratud, kuivõrd selline häirimine võib oluliselt mõjutada käesoleva direktiivi eesmärkide täitmist.“

3. Linnudirektiiv

6. Linnudirektiivi artikli 4 lõikes 4 on sätestatud:

„Liikmesriigid võtavad lõigetes 1 ja 2 osutatud kaitsealade suhtes vajalikke meetmeid, et vältida elupaikade saastamist või kahjustamist või lindude mis tahes häirimist, niivõrd kui see on käesoleva artikli eesmärkide seisukohast oluline. Liikmesriigid püüavad elupaikade saastamist või kahjustamist vältida ka väljaspool kaitsealasid.“

⁴ Nõukogu 21. mai 1992. aasta direktiiv looduslike elupaikade ning loodusliku loomastiku ja taimestiku kaitse kohta (EÜT 1992, L 206, lk 7; ELT eriväljaanne 15/02, lk 102; edaspidi „elupaikade direktiiv“).

7. Selle direktiivi artiklis 5 on sätestatud:

„Ilma et see piiraks artiklite 7 ja 9 kohaldamist, võtavad liikmesriigid vajalikke meetmeid kõikide artiklis 1 osutatud linnuliikide üldise kaitsesüsteemi loomiseks, keelates eelkõige:

- a) tahtliku tapmise või püüdmise mis tahes viisil;
- b) pesade ja munade tahtliku hävitamise või kahjustamise või pesade kõrvaldamise;
- c) linnumunade korjamise loodusest ja munade või tühjade koorte hoidmise;
- d) lindude tahtliku häirimise eriti pesitsemise ja poegade üleskasvatamise ajal, niivõrd kui selline häirimine on käesoleva direktiivi eesmärkide seisukohalt oluline;
- e) nende linnuliikide isendite pidamise, mille jahtimine ja püüdmine on keelatud.“

8. Kõnealuse direktiivi artikli 9 lõikes 1 on sätestatud:

„Liikmesriigid võivad teiste rahuldavate lahenduste puudumisel teha erandeid artiklite 5–8 sätetest järgmistel põhjustel:

- a) – rahva tervise ja ohutuse huvides;
 - lennuohutuse huvides;
 - vältimaks tõsist kahju viljasaagile, kariloomadele, metsadele, kalastuspiirkondadele ja vetele;
 - taimestiku ja loomastiku kaitseks;
- b) teadus- ja õppetöö, taasisustamise, uuesti loodusesse laskmise ja selleks vajaliku paljundamise eesmärgil;
- c) lubamaks range järelevalve tingimustes ja valikuliselt teatavate lindude vähesel arvul püüdmist, pidamist või muud mõistlikku kasutamist.“

4. Määrus nr 717/2014

9. Määruse nr 717/2014 põhjendus 15 on sõnastatud järgmiselt:

„Läbipaistvuse, võrdse kohtlemise ja tõhusa järelevalve huvides tuleks käesolevat määrust kohaldada ainult sellise vähese tähtsusega abi suhtes, mille brutotoetusekvivalenti on võimalik eelnevalt täpselt välja arvutada riskihindamist tegemata (edaspidi „läbipaistev abi“). Niisuguse täpse arvutuse võib teha näiteks toetuste, intressitoetuste, ülemmääraga maksusoodustuste või muude sellise ülemmääraga vahendite suhtes, millega tagatakse asjaomase ülemmäära piiresse jäämine. Ülemmäära sätestamine tähendab, et nii kaua kui täpne abisumma ei ole veel teada, peab liikmesriik eeldama, et summa võrdub ülemmääraga, tagamaks, et erinevad abimeetmed kokku ei ületaks käesolevas määruses sätestatud ülemmäära, ja selleks, et kohaldada kumuleerimiseeskirju.“

10. Selle määruse artiklis 1 „Reguleerimisala“ on sätestatud:

„1. Käesolevat määrust kohaldatakse kalandus- ja vesiviljelussektori ettevõtjatele antava abi suhtes, välja arvatud:

- a) abi, mille summa on kindlaks määratud ostetud või turule viidud toodangu hinna või koguse alusel;
- b) abi, mida antakse tegevuseks, mis on seotud ekspordiga kolmandatesse riikidesse või liikmesriikidesse, täpsemalt selline abi, mis on vahetult seotud eksporditavate koguste, turustusvõrgu loomise ja toimimise või muude eksportimisest tulenevate jooksvate kuludega;
- c) abi, mille tingimuseks on kodumaiste toodete kasutamine importtoodete asemel;
- d) abi, mida antakse kalalaevade ostmiseks;
- e) abi, mida antakse kalapüügilaevade pea- või abimasinate ajakohastamiseks või asendamiseks;
- f) abi, mida antakse laevade püügivõimsuse suurendamiseks või sellise varustuse soetamiseks, millega saab kalade asukohta paremini kindlaks teha,
- g) abi, mida antakse uute kalalaevade ehitamiseks või kalalaevade impordiks;
- h) abi, mida antakse püügitegevuse ajutiseks katkestamiseks või lõpetamiseks, kui määrusega (EL) nr 508/2014^[5] ei ole konkreetselt sätestatud teisiti;
- i) abi, mida antakse uurimusliku kalapüügi jaoks;
- j) abi, mida antakse ettevõtte omandi ülemineku korral;
- k) abi, mida antakse otseseks taasisustamiseks, välja arvatud juhul, kui see on ELi õigusaktis selgesõnaliselt ette nähtud looduskaitsemeetmena või kui tegemist on eksperimentaalse taasisustamisega.

2. Kui ettevõtja tegutseb kalandus- ja vesiviljelussektoris ning on tegev ka mõnes määruse (EL) nr 1407/2013^[6] reguleerimisalasse kuulavas sektoris või tegevusvaldkonnas, kohaldatakse kõnealuse määruse sätteid sellistele muudele sektoritele ja tegevustele antava abi suhtes tingimusel, et asjaomane liikmesriik tagab asjakohaste meetmetega, nagu näiteks tegevuse või kulude eristamine, et kalandus- ja vesiviljelussektoris toimuv tegevus ei saa kõnealuse määruse alusel vähese tähtsusega abi.

3. Kui ettevõtja tegutseb kalandus- ja vesiviljelussektoris ning on tegev ka komisjoni [määruse (EL) nr 1408/2013^[7]] reguleerimisalasse kuulavas põllumajandusliku esmatootmise sektoris, kohaldatakse käesoleva määruse sätteid kalandus- ja vesiviljelussektoris toimuvatele tegevustele

⁵ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 15. mai 2014. aasta määrus Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi kohta ja millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrused (EÜ) nr 2328/2003, (EÜ) nr 861/2006, (EÜ) nr 1198/2006 ja (EÜ) nr 791/2007 ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) nr 1255/2011 (ELT 2014, L 149, lk 1).

⁶ Komisjoni 18. detsembri 2013. aasta määrus, milles käsitletakse [ELTL] artiklite 107 ja 108 kohaldamist vähese tähtsusega abi suhtes (ELT 2013, L 352, lk 1).

⁷ Komisjoni 18. detsembri 2013. aasta määrus, milles käsitletakse [ELTL] artiklite 107 ja 108 kohaldamist vähese tähtsusega abi suhtes põllumajandussektoris (ELT 2013, L 352, lk 9).

antava abi suhtes tingimusel, et asjaomane liikmesriik tagab asjakohaste meetmetega, nagu näiteks tegevuse või kulude eristamine, et põllumajanduslikule esmatootmisele ei anta käesoleva määruse alusel vähese tähtsusega abi.“

11. Määruse nr 717/2014 artikli 3 „Vähese tähtsusega abi“ lõigetes 1–3 on sätestatud:

„1. Kui abimeetmed vastavad käesoleva määruse tingimustele, ei loeta neid [ELTL] artikli 107 lõike 1 kõikidele tingimustele vastavaks ja seetõttu vabastatakse nad [ELTL] artikli 108 lõike 3 kohasest teatamiskohustusest.

2. Liikmesriigi poolt kalandus- ja vesiviljelussektori ühele ettevõtjale antava vähese tähtsusega abi kogusumma ei tohi mis tahes kolme eelarveaasta pikkuse ajavahemiku jooksul ületada 30 000 eurot.

3. Liikmesriigi poolt kalandus- ja vesiviljelussektoris tegutsevatele ettevõtjatele kolme eelarveaasta jooksul antava vähese tähtsusega abi kumulatiivne summa ei tohi ületada lisas sätestatud riiklikku ülemmäära.“

12. Selle määruse artiklis 4 „Brutotoetusekvivalendi arvutamine“ on sätestatud:

„1. Käesolevat määrust kohaldatakse ainult niisuguse abi suhtes, mille brutotoetusekvivalenti on juba eelnevalt võimalik täpselt välja arvutada riskihindamist tegemata („läbipaistev abi“).

2. Toetuste või intressimäärade toetustena antavat abi käsitatakse läbipaistva vähese tähtsusega abina.

[...]

7. Muude vahenditena antavat abi käsitatakse läbipaistva vähese tähtsusega abina tingimusel, et vahendiga nähakse ette piirmäär, mis tagab, et asjaomast ülemmäära ei ületata.“

B. Läti õigus

13. 16. märtsi 2000. aasta liikide ja elupaikade kaitse seaduse (sugu un biotopu aizsardzības likums)⁸ artikli 4 „Ministrite nõukogu pädevus“ punktis 6 on sätestatud:

„Ministrite nõukogu kehtestab:

[...]

6) erikaitse alla kuuluvatest rändliikidest ja mittejahitavatest liikidest loomade tekitatud olulise kahju tõttu maa kasutajatele tekkinud kahju suuruse kindlaksmääramise korra ja kahju vältimiseks ette nähtud kaitsemeetmetele kehtestatud miinimumnõuded.“

14. Selle seaduse artiklis 10 „Maa omanike või kasutajate õigus saada hüvitist“ on sätestatud:

„1. Maa omanikel või kasutajatel on õigus saada erikaitse alla kuuluvatest rändliikidest ja mittejahitavatest liikidest loomade tekitatud olulise kahju eest hüvitist selleks ette nähtud

⁸ Latvijas Vēstnesis, 2000, nr 121/122.

riigieelarvevahenditest, kui nad on võtnud vajalikud kaitsemeetmed ning vastavalt oma praktilistele teadmistele, oskustele ja võimalustele rakendanud keskkonnahoidlikke meetodeid kahju ärahoidmiseks või vähendamiseks. Maa omanikel või kasutajatel ei ole õigust hüvitist saada, kui nad on hüvitise saamiseks kahju tekkimisele või selle ulatuse suurendamisele pahatahtlikult kaasa aidanud.

[...]

3. Erikaitse alla kuuluvatest rändliikidest ja mittejahitavatest liikidest loomade tekitatud olulise kahju hüvitist ei maksta, kui maa omanik või kasutaja on saanud riigilt, kohalikult omavalitsuselt või Euroopa Liidult muid makseid, mis on otseselt või kaudselt ette nähtud samade majandustegevuse piirangute või sama kahju eest, mille on põhjustanud erikaitse alla kuuluvatest rändliikidest ja mittejahitavatest liikidest loomad ja mille eest on õigusnormides ette nähtud hüvitis, või kui taotleja saab abi vastavalt [määrusele nr 508/2014].“

15. 7. aprilli 2004. aasta põllumajanduse ja maaelu arengu seaduse (lauksaimniecības un lauku attīstības likums)⁹ artikli 5 „Riigi ja Euroopa Liidu abi“ lõikes 7 on sätestatud:

„Ministrite nõukogu kehtestab riigi ja Euroopa Liidu poolt põllumajandusele antava abi haldamise ja kontrollimise korra ning riigi ja Euroopa Liidu poolt maaelu ja kalanduse arenguks antava abi haldamise ja kontrollimise korra.“

16. Ministrite nõukogu 29. septembri 2015. aasta määrus nr 558 „Vähese tähtsusega abi arvestamine ja andmine kalandus- ja vesiviljelussektoris“ (ministru kabineta noteikumi Nr. 558 „De minimis atbalsta uzskaites un piešķiršanas kārtība zvejniecības un akvakultūras nozarē“)¹⁰ on sõnastatud järgmiselt:

„1. Käesolevas määruses kehtestatakse kalandus- ja vesiviljelussektoris vähese tähtsusega abi arvestamise ja andmise kord vastavalt määrusele [nr 717/2014].

2. Vähese tähtsusega abi saamiseks vastavalt [määruse nr 717/2014] artiklitele 3, 4 ja 5 peab abi taotleja esitama abi andjale vähese tähtsusega abi taotluse (lisa 1) (edaspidi „taotlus“). Taotluses märgitakse vähese tähtsusega abi, mida on taotleja saanud jooksva aastal ja kahel eelneval majandusaastal, ning kavandatud vähese tähtsusega abi, sõltumata sellest, kuidas abi antakse ja kes seda annab. Vähese tähtsusega abi kumuleerumise korral esitab abi taotleja ka teabe kõnealuse projekti jaoks samade abikõlblike kulude tõttu saadud muu abi kohta. Taotleja peab vähese tähtsusega abi ja muu kavandatud riigiabi kohta teabe esitamisel ära märkima abi, mida ta on taotlenud, kuid mille kohta ei ole abi andja veel otsust teinud. Kui vähese tähtsusega abi taotleja ei ole varem seda liiki abi saanud, esitab ta asjakohase teabe taotluses.

[...]“.

17. Ministrite nõukogu 7. juuni 2016. aasta määruses nr 353 „Erikaitse alla kuuluvatest rändliikidest ja mittejahitavatest liikidest loomade tekitatud olulise tõsise kahju tõttu maa omanikele või kasutajatele põhjustatud kahju suuruse kindlaksmääramise menetlus ja kahju vältimiseks ette nähtud kaitsemeetmetele kehtestatud miinimumnõuded“ (ministru kabineta noteikumi Nr. 353 „Kārtība, kādā zemes īpašniekiem vai lietotājiem nosakāmi to zaudējumu

⁹ *Latvijas Vēstnesis*, 2004, nr 64.

¹⁰ *Latvijas Vēstnesis*, 2015, nr 199.

apmēri, kas saistīti ar īpaši aizsargājamo nemedījamo sugu un migrējošo sugu dzīvnieku nodarītajiem būtiskiem postījumiem, un minimālās aizsardzības pasākumu prasības postījumu novēršanai¹¹) on sātestatud:

„1. Kāesoleva määrušega kehtestatakse:

1.1. erikaitse alla kuuluvatest rändliikidest ja mittejahitavatest liikidest loomade tekitatud olulise kahju tõttu maa omanikele või kasutajatele tekkinud kahju (edaspidi „kahju“) suuruse kindlaksmääramise kord;

[...]

39. Hüvitise määramise otsustamisel peab ametiasutuse tegevus vastama järgmistele nõuetele:

39.1. hüvitise andmisel järgitakse [määruse nr 1408/2013] artikli 1 lõikes 1 või [määruse nr 717/2014] artikli 1 lõikes 1 sātestatud sektori- ja tegevuspiiranguid [...];

39.2. kontrollitakse, et hüvitise summa ei suurendaks kõnealusel majandusaastal ja eelneval kahel majandusaastal saadud vähese tähtsusega abi kogusummat tasemeni, mis ületab määruse nr 1408/2013 artikli 3 lõikes 2 (põllumajandustoodete esmatootmisega tegelevad ettevõtjad) või [määruse nr 717/2014] artikli 3 lõikes 2 (kalandus- ja vesiviljelussektoris tegutsevad ettevõtjad vastavalt määrusele (EL) nr 1379/2013^[12]) kehtestatud vähese tähtsusega abi piirmäära. Hüvitise suuruse kaalumisel hinnatakse saadud vähese tähtsusega abi ühe ettevõtja suhtes. „Üks ettevõtja“ on ettevõtja, kes vastab määruse nr 1408/2013 artikli 2 lõikes 2 ja [määruse nr 717/2014] artikli 2 lõikes 2 sātestatud kriteeriumidele.

40. [Pädev] ametnik teeb kahe kuu jooksul alates kahju suuruse kindlaksmääramisest hüvitise maksmise otsuse, milles määrab kindlaks hüvitise summa, või keelduva otsuse.“

II. Põhikohtuasi, eelotsuse küsimused ja menetlus Euroopa Kohtus

18. Sātiņi-S ostis 2002. aastal ühel Läti Natura 2000 looduskaitsealal 600,70 hektari ulatuses tiike.

19. 2017. aastal esitas Sātiņi-S keskkonnakaitseametile taotluse lindude ja teiste kaitstavate loomade poolt vesiviljelusele tekitatud kahju eest hüvitise saamiseks. Nimetatud asutus jättis taotluse rahuldamata, kuna Sātiņi-S oli kolme eelarveaasta jooksul juba saanud 30 000 euro ulatuses vähese tähtsusega abi.

¹¹ *Latvijas Vēstnesis*, 2016, nr 111.

¹² Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. detsembri 2013. aasta määrus kalapüügi- ja vesiviljelustoodete turu ühise korralduse kohta, millega muudetakse nõukogu määruseid (EÜ) nr 1184/2006 ja (EÜ) nr 1224/2009 ning tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EÜ) nr 104/2000 (ELT 2013, L 354, lk 1).

20. Sātiņi-S vaidlustas selle otsuse pädevas kohtus, leides, et kuna tegemist on olemuselt kompensatsiooniga, ei ole kaitstavate loomade poolt vesiviljelusele tekitatud kahju eest makstava hüvitise näol tegemist riigiabiga. Kuna esimese ja teise astme kohus jätsid tema kaebuse rahuldamata, esitas Sātiņi-S kassatsioonkaebuse Augstākā tiesale (Lāti kõrgeim kohus), kes otsustas menetluse peatada ja esitada Euroopa Kohtule järgmised eelotsuse küsimused:

- „1. Kas õigusega õiglasele hüvitisele [harta] artikliga 17 tagatud omandiõiguse piiramise tõttu on lubatav, et hüvitis, mida riik maksab vastavalt [linnudirektiivile] kaitstud lindude poolt Natura 2000 võrgustiku alal vesiviljelusele tekitatud kahjumi eest, on tegelikult tekkinud kahjumist oluliselt väiksem?
 2. Kas hüvitis, mida riik maksab vastavalt [linnudirektiivile] kaitstud lindude poolt Natura 2000 võrgustiku alal vesiviljelusele põhjustatud kahju eest, on riigiabi [ELTL] artiklite 107 ja 108 tähenduses?
 3. Kui vastus teisele küsimusele on jaatav, siis kas niisugusele hüvitisele, nagu on kõne all põhikohtuasjas, on [määruse nr 717/2014] artikli 3 lõikes 2 ette nähtud vähese tähtsusega abi ülemmäär 30 000 eurot?“
21. Kirjalikud seisukohad esitasid Sātiņi-S, Lāti valitsus ja Itaalia valitsus ning Euroopa Komisjon.
22. Kohtuistungil, mis toimus 3. juunil 2021, esitasid suulised seisukohad Lāti, Itaalia ja Madalmaade valitsus ning Euroopa Komisjon.

III. Analüüs

A. Esimene eelotsuse küsimus

23. Esimese küsimusega küsib eelotsusetaotluse esitanud kohus sisuliselt, kas harta artiklit 17 tuleb tõlgendada nii, et sellega on vastuolus see, kui hüvitis, mida liikmesriik maksab linnudirektiivi alusel kaitstavate lindude poolt Natura 2000 alal vesiviljelusele tekitatud kahju eest (edaspidi „vaidlusalune hüvitis“), on väiksem kui asjaomasele ettevõtjale tegelikult tekkinud kahju.

24. See kohus märgib, et omandiõiguse piiramise eest makstav hüvitis peab harta artikli 17 lõike 1 kohaselt olema tegelik ja tõhus, ent käesoleval juhul lähtutakse vaidlusaluse hüvitise summa arvutamisel peamiselt kalatiikide pindalast ega võeta arvesse kaitstavate lindude poolt ära söödud kalade hulka, mistõttu ei kata see kogu tegelikult tekkinud kahju. See kohus lisab, et linnudirektiivi kohaselt on liikmesriikidel lubatud teha sellest erandeid, et vältida tõsist kahju kalastuspiirkondadele.

25. Sātiņi-S väidab, et liikmesriigi õigusnormide kohaselt on ta sunnitud ise kandma 88% oma kahjust, mis vähendab tema konkurentsivõimet, ning et väljaspool Natura 2000 alasid asuvate vesiviljelusettevõtete puhul kaetakse neile tekkinud kahju 100protsendiliselt, mis tekitab ebaausa konkurentsi.

26. Lāti ja Iirimaa valitsused leiavad, et liikmesriigil ei ole mingisugust kohustust hüvitada kogu kaitstavate lindude poolt Natura 2000 alal vesiviljelusele tekitatud kahju. Linnudirektiivist ja elupaikade direktiivist tulenevad kohustused ei ole käsitatavad omandiõiguse äravõtmise, vaid pigem selle teostamise kontrollimisena. Käesoleval juhul tuleneb omandiõiguse piirang

linnudirektiivist ning lähtub üldise huvi eesmärgist ehk huvist keskkonna kaitsmise vastu. Pealegi ei ole selles direktiivis mis tahes hüvitamist ette nähtud. Läti valitsus täpsustab lisaks, et hüvitamisele kuuluva kahju summad arvutatakse sellise valemi alusel, mis ei hõlma tingimata kogu tekkinud kahju, ning märgib, et Läti seadusandja vaatab vaidlusaluse hüvitise arvutamise korra selles osas üle ning uuest meetmest teatatakse komisjonile kui „riigiabist“.

27. Komisjon teeb ettepaneku esimesele eelotsuse küsimusele mitte vastata, kuna see ei ole harta artikli 51 lõikest 1 tulenevalt Euroopa Kohtu pädevuses. Vaidlusaluse hüvitise maksmise näol ei ole nimelt tegemist liidu õiguse rakendamisega selle sätte tähenduses, kuna ei linnudirektiivis ega elupaikade direktiivis ei ole nende direktiivide rakendamisel eraomandile ja eelkõige vesiviljelusbasseinidele tekkiva kahju hüvitamist ette nähtud. Liidu õiguses on ette nähtud vaid võimalus anda riigiabi Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfondist (EAFRD)¹³, Euroopa Merendus- ja Kalandusfondist (EMKF)¹⁴ või vastavalt Euroopa Liidu suunistele riigiabi kohta põllumajandus- ja metsandussektoris ning maapiirkondades aastateks 2014–2020¹⁵ ja kalandus- ja vesiviljelussektoris antava riigiabi kontrollimise suunistele¹⁶.

28. Märgin kõigepealt, et vastavalt harta artikli 51 lõikele 1, mis reguleerib harta reguleerimisala, on selle sätted liikmesriikidele ette nähtud üksnes liidu õiguse kohaldamise korral. See säte kinnitab Euroopa Kohtu väljakujunenud praktikat, mille kohaselt liidu õiguskorras tagatud põhiõigused laienevad kõigile liidu õigusega reguleeritud olukordadele, ent ei laiene teistsugustele olukordadele. Kui õiguslik olukord ei kuulu liidu õiguse kohaldamisalasse, ei ole sellele hinnangu andmine Euroopa Kohtu pädevuses ning ainuüksi harta sätted, millele võib olla tuginetud, seda pädevust anda ei saa¹⁷.

29. Linnudirektiivis ega elupaikade direktiivis ei ole aga ühtki sätet, mis oleks suunatud selliste õigusnormide kehtestamisele, millega hüvitatakse nende direktiivide rakendamisest üksikisikutele tekkinud kahju. Pealegi näib mulle, et hüvitise saamise õiguse aluseks ei saa olla linnudirektiivi artikkel 9, millele osutab eelotsusetaotluse esitanud kohus ja kus on sätestatud, et liikmesriigid *võivad* teha selle direktiivi nõuetest erandeid eelkõige vältimaks tõsist kahju kalastuspiirkondadele. Seejuures on Euroopa Kohus juba otsustanud, et kuigi teatavates valdkondades, kus liidu seadusandjal on ulatuslik kaalutlusruum, nagu põllumajanduspoliitika valdkonnas, võib ta leida, et on kohane maksta hüvitisi, ei saa sellest teha järeldust, et liidu õiguses esineb üldpõhimõte, mis kohustaks igas olukorras hüvitist maksma¹⁸.

30. Sellest järeldub, et kuivõrd hüvitamise kohustuse aluseks ei saa olla liidu õigus, ei kuulu liidu õiguse kohaldamisalasse selline liikmesriigi meede, milles nähakse ette riigi poolt kas või osalise hüvitise maksmine linnudirektiivi alusel kaitstavate lindude poolt Natura 2000 alal vesiviljelusele tekitatud kahju eest, vaid tegemist on üksnes liikmesriigi seadusandja valikuga. ELTL artiklis 267

¹³ See tähendab Euroopa Parlamendi ja nõukogu 17. detsembri 2013. aasta määruse (EL) nr 1305/2013 Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfondist (EAFRD) antavate maaelu arengu toetuste kohta ja millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EÜ) nr 1698/2005 (ELT 2013, L 347, lk 487) artikli 30 alusel.

¹⁴ See tähendab määruse nr 508/2014 artikli 54 alusel.

¹⁵ ELT 2014, C 204, lk 1 (edaspidi „põllumajandus- ja metsandussektori suunised“).

¹⁶ ELT 2015, C 217, lk 1 (edaspidi „kalandus- ja vesiviljelussektori suunised“).

¹⁷ Vt selle kohta 22. aprilli 2021. aasta kohtuotsus Profi Credit Slovakia (C-485/19, EU:C:2021:313, punkt 37 ja seal viidatud kohtupraktika).

¹⁸ Vt selle kohta 22. mai 2014. aasta kohtuotsus Érsekcsanádi Mezőgazdasági Zrt. (C-56/13, EU:C:2014:352, punkt 48 ja seal viidatud kohtupraktika).

sätetatud eelotsusetaotluse menetluses ei ole Euroopa Kohus aga pädev hindama seda, kuidas tõlgendada liikmesriigi õiguse sätteid, ega otsustama, kas neile antud liikmesriigi kohtu tõlgendus on õige¹⁹.

31. Kokkuvõttes leian, et harta artikliga 17 tagatud omandiõiguse piirangute eest vaidlusaluse hüvitise maksmine ei ole käesoleva juhtumi asjaoludel käsitatav liidu õiguse rakendamisena harta artikli 51 lõike 1 tähenduses.

32. Seetõttu teen ettepaneku vastata eelotsusetaotluse esitanud kohtule, et esimesele eelotsuse küsimusele vastamine ei ole Euroopa Kohtu pädevuses.

B. Teine eelotsuse küsimus

33. Teise küsimusega soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus teada, kas vaidlusalune hüvitis on käsitatav riigiabina.

34. Eelotsusetaotluse esitanud kohus kahtleb, kas hüvitis, mida makstakse linnudirektiivist tulenevate avalik-õiguslike kohustuste täitmise tõttu, on käsitatav riigiabina. Ta leiab, et pigem on need maksed käsitatavad hüvitisena tekkinud kahju eest harta artikli 17 lõike 1 tähenduses.

35. Läti valitsus ja komisjon leiavad, et vaidlusalune hüvitis on käsitatav riigiabina. Eelkõige märgivad nad, et liidu õigusest tulenevad piirangud ja eelkõige õigusaktidest tulenev kohustus kaitsta metsloomi ja taluda kahju, mida nad tekitada võivad, on käsitatav vesiviljelusettevõtja jaoks tavalise äririskina ning et liikmesriik leevendab vaidlusaluse hüvitisega teatud ettevõtjatel tavaliselt lasuvat koormust. Pealegi ei vasta vaidlusalune hüvitis mitte ühelegi sellisele komisjoni poolt osutatud olukorrale, mille puhul on Euroopa Kohtu praktika kohaselt eelise olemasolu välistatud, vaid vastupidi, see on tüüpiliselt abi, mida antakse vastavalt põllumajandus- ja metsandussektori suunistele või kalandus- ja vesiviljelussektori suunistele.

36. Iirimaa valitsus leiab seevastu, et vaidlusalune hüvitis on käsitatav hüvitisena, mida makstakse tekkinud kahju korvamiseks või täiendavat keskkonnaalast vastutust kandva kaitse all oleva maa omaniku poolt üldistes huvides tehtud soorituse eest ning mis ei anna seega eelist, mis võib kujutada endast riigiabi ELTL artikli 107 tähenduses. Pealegi ei ole selle hüvitise maksmine valikuline, kuna selle saajad ei ole samasuguses olukorras nagu need isikud, kelle maatükke ei ole kaitsealuste maatükkide hulka arvatud. Kohtuistungil oma seisukoha esitanud Madalmaade valitsus leiab samuti, et põhikohtuasjas ei ole tegemist riigiabiga, kuna liikmesriigil on harta artikli 17 lõike 1 kohaselt kohustus maksta hüvitist kahju eest, mis on tingitud linnudirektiivist ja elupaikade direktiivist tulenevate teatud avalik-õiguslike kohustuste täitmisest, mis on omaniku jaoks ebaproportsionaalselt ja ülemääraselt koormav.

37. Sissejuhatuseks märgin, et Euroopa Kohtu väljakujunenud praktika kohaselt peavad selleks, et liikmesriigi meede kvalifitseeruks riigiabina ELTL artikli 107 lõike 1 tähenduses, olema täidetud kõik järgmised tingimused. Esiteks peab olema tegemist sekkumisega riigi poolt või riigi ressurssidest. Teiseks peab see sekkumine potentsiaalselt kahjustama liikmesriikidevahelist kaubandust. Kolmandaks peab sekkumine andma soodustatud isikule valikulise eelise.

¹⁹ Vt selle kohta 22. mai 2014. aasta kohtuotsus Érsekcsanádi Mezőgazdasági Zrt. (C-56/13, EU:C:2014:352, punkt 53 ja seal viidatud kohtupraktika).

Neljandaks peab see kahjustama või ähvardama kahjustada konkurentsi²⁰. Lisaks sellele on „riigiabi“ mõiste objektiivne õigusmõiste. Euroopa Kohtu väljakujunenud praktika kohaselt ei tee ELTL artikli 107 lõige 1 riiklikel sekkumistel vahet vastavalt nende põhjustele või eesmärkidele, vaid määratleb need nende tagajärgede kaudu²¹.

38. Eelotsusetaotluse esitanud kohtu esitatud küsimus käsitleb põhiliselt seda, kas vaidlusalune hüvitis annab selle saajale eelise, võttes arvesse, et laadilt on väidetavalt tegemist kahju hüvitamisega.

39. Sellega seoses tuleneb samuti Euroopa Kohtu väljakujunenud praktikast, et riigiabiks loetakse sekkumine, mis võib oma vormist sõltumata otseselt või kaudselt soodustada ettevõtjaid või mida tuleb pidada majanduslikuks eeliseks, mida abisaaja ettevõtja ei oleks tavalistes turutingimustes saanud²². Seega loetakse eelkõige riigiabiks mitmesuguses vormis sekkumisi, mis leevendavad ettevõtja eelarvet tavaliselt koormavaid kohustusi ja mis seetõttu ei ole küll subsideerimised selle sõna kitsas tähenduses, ent on siiski samalaadsed ja samasuguse mõjuga²³. Seejuures hõlmavad tavapäraselt ettevõtja eelarvet tavaliselt koormavad kohustused eelkõige selliseid täiendavaid kulusid, mida ettevõtjad peavad tavapäraselt kandma, tulenevalt majandustegevusele kohaldatavatest õigus- või haldusnormidest või lepingutest²⁴.

40. Sellest järeldub, et eelise esinemist ei väära see, et meede, mille eesmärk on heastada liidu õigusnormidest tulenevate kohustuste tõttu ettevõtjale tekkinud kahju või hüvitada kõnealuse majandustegevusega tegelemise tavapäraste tingimustega seotud loodussündmuste asetleidmisest põhjustatud kahju, on väidetavalt oma laadilt „kompenseeriv“.

41. Ühelt poolt on keskkonnakaitse eesmärgil kehtestatud kohustuslike normide järgimisega seotud kulud nimelt käsitatavad vesiviljeluse sektoris tegutseva ettevõtja tavapäraste tegevuskuludena²⁵. Seetõttu on selliste kulude hüvitamise meetmed käsitatavad sekkumisena, mis leevendab ettevõtja eelarvet tavaliselt koormavaid kohustusi ja mida tuleb seetõttu pidada majanduslikuks eeliseks, mida abisaaja ettevõtja ei oleks tavalistes turutingimustes saanud.

42. Teisalt tuleneb juba ELTL artikli 107 lõike 2 punkti b enda sõnastusest, et loodusõnnetuste ja erakorraliste sündmuste tekitatud kahju korvamiseks antav abi sobib siseturuga kokku. Sellest järeldub, et EL toimimise lepingu kohaselt loetakse sedalaadi meetmed, kuigi neil on „kompenseeriv“ eesmärk, riigiabiks selle artikli lõike 1 tähenduses. Veelgi enam on see nii kahju puhul, mille põhjustavad tavalised ja ettenähtavad loodussündmused, nagu metslindude läbiratione. Lisaks sellele, nagu komisjon oma kirjalikes seisukohtades esile tõi, on kaitsealuste metsloomade põhjustatud kahju hüvitamisele suunatud meetmed – mis on põllumajanduse,

²⁰ Vt 16. märtsi 2021. aasta kohtuotsus komisjon vs. Poola (C-562/19 P, EU:C:2021:201, punkt 27 ja seal viidatud kohtupraktika) ning 16. märtsi 2021. aasta kohtuotsus komisjon vs. Ungari (C-596/19 P, EU:C:2021:202, punkt 33 ja seal viidatud kohtupraktika).

²¹ Vt 9. juuni 2011. aasta kohtuotsus Comitato „Venezia vuole vivere“ jt vs. komisjon (C-71/09 P, C-73/09 P ja C-76/09 P, EU:C:2011:368, punkt 94) ning 26. oktoobri 2016. aasta kohtuotsus Orange vs. komisjon (C-211/15 P, EU:C:2016:798, punkt 38).

²² Vt 4. märtsi 2021. aasta kohtuotsus komisjon vs. Fútbol Club Barcelona (C-362/19 P, EU:C:2021:169, punkt 58 ja seal viidatud kohtupraktika).

²³ Vt 27. juuni 2017. aasta kohtuotsus Congregación de Escuelas Pías Provincia Betania (C-74/16, EU:C:2017:496, punkt 66 ja seal viidatud kohtupraktika) ning kohtujurist Kokott'i ettepanekud kohtuasjas komisjon vs. Poola (C-562/19 P, EU:C:2020:834, punkt 32) ja kohtuasjas komisjon vs. Ungari (C-596/19 P, EU:C:2020:835, punkt 39).

²⁴ Vt Üldkohtu 25. märtsi 2015. aasta kohtuotsus Belgia vs. komisjon (T-538/11, EU:T:2015:188, punkt 76 ja seal viidatud kohtupraktika), mis jäeti apellatsioonistmes muutmata 30. juuni 2016. aasta kohtuotsusega Belgia vs. komisjon (C-270/15 P, EU:C:2016:489, punktid 36 ja 37).

²⁵ Märgin lisaks, et eelkõige linnudirektiivi kohaldamisest tulenevad kohustused on üksnes SātiŇi-S-i nõude aluseks oleva kahju kaudne põhjus, kuna otsene põhjus on kaitstavate lindude läbiratione. Kuigi linnudirektiiv keelab nende loomade tapmise, leian, et see äärmuslik meede on vaid üks ja tõenäoliselt mitte kõige tõhusam võimalik meede kasvatatavate kalavarude kaitsmiseks.

kalanduse ja vesiviljeluse sektorites väga sagedased – pidevalt kvalifitseeritud „riigiabiks“ ning hinnatud nende kokkusobivust põllumajandus- ja metsandussektori suuniste²⁶ või kalandus- ja vesiviljelussektori suuniste tähenduses.

43. Lisaks sellele ei kuulu vaidlusaluse hüvitise maksmine selliste olukordade hulka, mille kohta Euroopa Kohus on leidnud, et riigi tehtavad maksed on oma õiguslikult laadilt abist põhimõtteliselt erinevad, ning välistanud seetõttu nende käsitamise eelisena, mis võib kujutada endast riigiabi, ELTL artikli 107 lõike 1 tähenduses.

44. Kõigepealt ei kinnita eelotsusetaotluse esitanud kohtu osutatud asjaolu, et vaidlusalust hüvitist maksti vastavalt linnudirektiivile ja elupaikade direktiivile – isegi kui see leiaks tuvastamist – seda, et hüvitis vastas kohtuotsuses Altmark²⁷ sõnastatud tingimustele, mille korral ei käsitata avalike teenustega seotud kohustusi täitvat ettevõtjat soodustavat meedet eelisena, mis võib kujutada endast riigiabi ELTL artikli 107 lõike 1 tähenduses.

45. Seejuures lihtsalt asjaolu, et Natura 2000 alaga seotud avalik-õiguslikud kohustused tulenevad liidu õigusest ehk linnudirektiivist, ei ole ühelt poolt eraldivõetuna piisav tõendamaks, et SātiŇi-S-ile oli kehtestatud selgelt määratletud avaliku teenindamise kohustus selles kohtupraktikas sõnastatud neljast kumulatiivsest tingimusest esimese tähenduses²⁸. Vastupidi, Läti asutused haldusmenetluses ja Läti valitsus Euroopa Kohtus ei kvalifitseerinud vaidlusalust hüvitist mitte „avaliku teenindamise kulude hüvitamiseks“, vaid kvalifitseerisid selle (väheste tähtsusega) „abiks“.

46. Teisalt ei nähtu Euroopa Kohtule esitatud toimikust, et teised selles kohtupraktikas sõnastatud tingimused oleksid täidetud. Vastupidi, kuigi seda vastavust peab käesoleval juhul kontrollima eelotsusetaotluse esitanud kohus, näib esmapilgul, et see ei ole nii²⁹.

47. Järgmiseks on tõsi, et kohtuotsuses Asteris jt vs. Kreeka ja EMÜ³⁰ leidis Euroopa Kohus, et hüvitis, mis mõistetakse liikmesriigi asutuselt ettevõtja kasuks välja selleks, et hüvitada nende poolt talle tekitatud kahju, ei ole käsitatav „riigiabina“ ELTL artikli 107 lõike 1 tähenduses. Ta täpsustas, et riigipoolne abi, milleks on teatud ettevõtjat või teatud toodet soodustavad avaliku võimu poolsed meetmed, on õiguslikult laadilt põhimõtteliselt erinev hüvitisest, mis võidakse liikmesriigi asutustelt välja mõista nende poolt isikule tekitatud kahju hüvitamiseks, ning seega ei ole need hüvitised käsitatavad abina ELTL artiklite 107 ja 108 tähenduses.

²⁶ Vt eelkõige nende suuniste punktid 390–392.

²⁷ 24. juuli 2003. aasta kohtuotsus Altmark Trans ja Regierungspräsidium Magdeburg (C-280/00, EU:C:2003:415). Märgin möödammines, et avalike teenustega seotud kohustuste kulude hüvitamine vastavalt kohtuotsuses Altmark sõnastatud kriteeriumidele ei ole käsitatav juhtumina, mille puhul *majandusliku eelise andmine* ei too kaasa asjaomase meetme kvalifitseerimist riigiabiks ELTL artikli 107 lõike 1 tähenduses (nagu märgitud 26. oktoobri 2016. aasta kohtuotsuses Orange vs. komisjon, C-211/15 P, EU:C:2016:798, punkt 44), vaid pigem juhtumina, mille puhul avalike teenustega seotud kohustusi kandev ettevõtja *ei saa tegelikkuses finantssoodustust* (vt 9. juuni 2011. aasta kohtuotsus Comitato „Venezia vuole vivere“ jt vs. komisjon, C-71/09 P, C-73/09 P ja C-76/09 P, EU:C:2011:368, punktid 90–92).

²⁸ Vt 24. juuli 2003. aasta kohtuotsus Altmark Trans ja Regierungspräsidium Magdeburg (C-280/00, EU:C:2003:415, punkt 89).

²⁹ Vt 24. juuli 2003. aasta kohtuotsus Altmark Trans ja Regierungspräsidium Magdeburg (C-280/00, EU:C:2003:415, punktid 90–93). Nimelt ei luba ükski põhikohtuasja asjaolu esiteks arvata, et parameetrid, mille alusel see hüvitis arvutatakse, on eelnevalt objektiivselt ja läbipaistvalt kindlaks määratud, teiseks, et hüvitis ei ole suurem, kui oli vajalik avaliku teenindamise kohustuse täitmiseks tulenevate kulude täielikuks või osaliseks katmiseks, ning viimaks, et avaliku teenindamise kohustust täitev ettevõtja oleks valitud riigihankemenetluses, mis võimaldab välja valida kandidaadi, kes suudab üldsusele asjasse puutuvaid teenuseid osutada kõige odavamalt, või et sobiva hüvitise tase oleks kindlaks määratud selliste kulude analüüsi alusel, mida keskmise suurusega, hästi korraldatud juhtimise ja asjasse puutuva avaliku teenindamise nõudluse rahuldamiseks vajalike sobivate vahenditega varustatud ettevõtja oleks nende kohustuste täitmiseks kandnud, arvestades nende kohustuste täitmiseks seotud tulu ja mõistlikku kasumit. Eelotsusetaotluse esitanud kohus ja Läti valitsus on vastupidi täpsustanud, et vaidlusalune hüvitis ei olnud otseselt seotud vesiviljelusele tegelikult tekitatud kahju summaga ja võis olla sellest suurem.

³⁰ Vt 27. septembri 1988. aasta kohtuotsus (106/87–120/87, EU:C:1988:457, punktid 23 ja 24).

48. Leian siiski, et selles kohtuotsuses esitatud tõlgendus ei ole põhikohtuasja puhul asjasse puutuv, kuna põhikohtuasi ei puuduta summasid, mis kuuluvad tasumisele või on tasutud asjaomase liikmesriigi lepinguvälise vastutuse alusel, vaid õigusaktidest tulenevatest kohustustest või loodussündmustest tingitud selliste kulude hüvitamist, mida asjaomased ettevõtjad oma majandustegevuse raames tavapäraselt kannavad³¹.

49. Viimaks – nagu komisjon oma kirjalikes seisukohtades märkis – on ilmne, et vaidlusaluse hüvitise puhul ei ole tegemist sellise juhtumiga nagu õigusvastaselt sissenõutud maksusummade tagastamine³² või vara võõrandamise hüvitamine³³. Neil kahel juhul on liikmesriigil kohustus maksta tagasi õigusvastaselt sissenõutud summad või maksta välja omanikult ära võetud asja väärtus. Erinevalt vaidlusalusest hüvitisest puudutasid need maksed selliseid kohustusi, mida ei saa käsitada tavalistes turutingimustes ettevõtja eelarvet tavaliselt koormavate kohustustena käesoleva ettepaneku punktis 39 osundatud kohtupraktika tähenduses.

50. Seega, kuigi põhimõtteliselt ei saa välistada, et mingites teistes konkreetsetes olukordades võib tavaliste turutingimustega võrreldes erakorraliste kulude hüvitamine ELTL artikli 107 lõike 1 tähenduses „riigiabi“ mõiste kohaldamisalast välja jääda³⁴, siis käesoleval juhul see nii ei ole.

51. Teen niisiis ettepaneku vastata teisele eelotsuse küsimusele, et vaidlusalune hüvitis on eelis, mis võib kujutada endast riigiabi ELTL artikli 107 lõike 1 tähenduses, kui muud ette nähtud tingimused on täidetud, mida peab kontrollima eelotsusetaotluse esitanud kohus³⁵.

C. Kolmas eelotsuse küsimus

52. Kolmanda ja viimase küsimusega küsib eelotsusetaotluse esitanud kohus sisuliselt, kas juhul, kui vaidlusalune hüvitis on käsitatav riigiabina, tuleks kohaldada määruse nr 717/2014 artikli 3 lõikes 2 sätestatud vähese tähtsusega abi mahu ülempiiri.

53. Selle kohtu hinnangul tuleneb selle määruse artikli 1 ja põhjenduse 15 koostmõjust, et nimetatud määrus ei ole selle hüvitise suhtes *prima facie* kohaldatav.

54. Läti valitsus ja komisjon leiavad, et vaidlusalune hüvitis kuulub määruse nr 717/2014 kohaldamisalasse, võttes arvesse seda, et Läti Vabariik on otsustanud seda määrust kohaldada.

³¹ Unustamata asjaolu, et nagu eelotsusetaotluse esitanud kohus ja Läti valitsus täpsustasid, võetakse vaidlusaluse hüvitise arvutamise meetodikas eelkõige arvesse kalatiikide pindala ning seega ei vasta hüvitis omanikule tegelikult tekkinud kahjule, mistõttu ei ole see rangelt seotud vesiviljelusele tegelikult tekkinud kahju summaga ja võib olla sellest suurem.

³² Vt 27. märtsi 1980. aasta kohtuotsus Amministrazione delle finanze dello Stato vs. Denavit italiana (61/79, EU:C:1980:100, punktid 29–32) ja 10. juuli 1980. aasta kohtuotsus Amministrazione delle finanze dello Stato vs. Ariete (811/79, EU:C:1980:195, punkt 15).

³³ Vt Üldkohtu 1. juuli 2010. aasta kohtuotsus Nuova Terni Industrie Chimiche vs. komisjon (T-64/08, ei avaldata, EU:T:2010:270, punktid 59–63 ja 140–141).

³⁴ Näiteks otsustas Euroopa Kohus 23. märtsi 2006. aasta kohtuotsuses Enirisorse (C-237/04, EU:C:2006:197, punktid 46–48), et liikmesriigi õigusnormid, millega välditakse üksnes seda, et ettevõtja eelarvet ei koormataks kohustustega, mida tavalises olukorras ei oleks tekkinud, ei anna sellele ettevõtjale eelist, mis võib kujutada endast riigiabi ELTL artikli 107 lõike 1 tähenduses. Konkreetset juhul oli tegemist „topelterandit“ ette nägeva normiga, millega nähti üldnormist tehtud esimest erandit (aktsionäride erandlik lahkumise õigus) silmas pidades ette teine erand, mille eesmärk oli esimesest erandist tuleneva eelise neutraliseerimine (erandliku lahkumise õigust kasutanud aktsionäride aktsiate eest väljamakse tegemise kohustusest vabastamine).

³⁵ Tahtmata sekkuda eelotsusetaotluse esitanud kohtu pädevusse, märgin üksnes, et selle kohtu esitatud andmete alusel näib mulle, et need tingimused on käesoleval juhul *prima facie* täidetud. Esiteks maksab vaidlusalust hüvitist otseselt riigiasutus avalik-õiguslikest vahenditest; teiseks on see hüvitis vastupidi lirimaa valitsuse väidetule mõeldud üksnes sellistele ettevõtjatele nagu Sātiņi-S, kes on saanud kahju, mille on Natura 2000 alal vesiviljelusele põhjendanud linnudirektiivi kohaselt kaitstavad linnud, ning kolmandaks, kuna vesiviljeluse turg on konkurentsile ja liikmesriikidevahelisele kaubandusele avatud, on väga võimalik, et see hüvitis võib kahjustada konkurentsi ja mõjutada liikmesriikidevahelist kaubandust. Kui need tõdemused eelotsusetaotluse esitanud kohtus kinnitust leiavad, tuleb asuda seisukohale, et selle hüvitise puhul on tegemist „riigiabiga“ ELTL artikli 107 lõike 1 tähenduses.

55. Esitatud küsimusele vastamiseks on minu meelest kasulik eristada ühelt poolt määruse nr 717/2014 *kohaldatavust* sellise olukorra suhtes nagu käesolevas asjas ja teiselt poolt selle määruse konkreetset *kohaldamist* Läti asutuste poolt.

56. Esimesena nimetatu osas leian, et juhul kui vaidlusalune hüvitis on käsitatav riigiabina, on määrus nr 717/2014 kohaldatav, kuivõrd kõnealusel juhul ei ole kohaldatav mitte ükski selle määruse artiklis 1 loetletud kohaldamisalaga seotud erand.

57. Lisaks sellele on vähese tähtsusega abi määruse nr 717/2014 põhjenduses 15, millele eelotsusetaotluse esitanud kohus viitab, ja selle määruse artiklis 4 täpsustatud, et nimetatud määrus on kohaldatav ainult sellise abi suhtes, mille brutotoetusekvivalenti on võimalik eelnevalt täpselt välja arvutada riskihindamist tegemata („läbipaistev abi“), näiteks toetused. Võttes aga arvesse, et vaidlusaluse hüvitise maksmise näol on tegemist *ex post* hüvitamisega, vastab see sisuliselt toetusele, kuna selle brutotoetusekvivalent on võimalik täpselt ja eelnevalt välja arvutada. Minu arvates on seega tegemist „läbipaistva abiga“ sama määruse tähenduses.

58. Teisena nimetatuga seoses rõhutan, et juhul kui määrus nr 717/2014 on kohaldatav, võib liikmesriik kas teatada vaidlusalusest hüvitisest komisjonile, et viimane kiidaks selle heaks kui siseturuga kokkusobiva abi, või lugeda see abi „vähese tähtsusega abiks“. Sellest järeldub, et käesoleval juhul võisid Läti ametiasutused õiguspäraselt kvalifitseerida selle hüvitise „vähese tähtsusega abiks“.

59. Seetõttu teen ettepaneku vastata kolmandale eelotsuse küsimusele, et liikmesriik võib Natura 2000 alal linnudirektiivi kohaselt kaitstava loodusliku linnustiku poolt vesiviljelusele tekitatud kahju hüvitamiseks tehtavate maksete suhtes kohaldada määruse nr 717/2014 artikli 3 lõikes 2 sätestatud vähese tähtsusega abi mahu ülempiiri.

IV. Ettepanek

60. Eeltoodud kaalutlusi silmas pidades teen Euroopa Kohtule ettepaneku vastata Augstākā tiesa (Läti kõrgeim kohus) esitatud eelotsuse küsimustele järgmiselt:

1. Euroopa Liidu Kohus ei ole pädev esimesele eelotsuse küsimusele vastama.
2. Liikmesriigipoolne hüvitis, mida makstakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 30. novembri 2009. aasta direktiivi 2009/147/EÜ loodusliku linnustiku kaitse kohta alusel kaitstavate lindude poolt Natura 2000 alal vesiviljelusele tekitatud kahju eest, on käsitatav „eelisena“, mis võib kujutada endast riigiabi ELTL artikli 107 lõike 1 tähenduses, kui muud ette nähtud tingimused on täidetud.
3. Liikmesriik võib Natura 2000 alal direktiivi 2009/147 alusel kaitstava loodusliku linnustiku poolt vesiviljelusele tekitatud kahju hüvitamiseks tehtavate maksete suhtes kohaldada komisjoni 27. juuni 2014. aasta määruse (EL) nr 717/2014, milles käsitletakse Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklite 107 ja 108 kohaldamist vähese tähtsusega abi suhtes kalandus- ja vesiviljelussektoris, artikli 3 lõikes 2 sätestatud vähese tähtsusega abi mahu ülempiiri.